

INDICATORRAPPORT 2012 IN HET KORT

1 Sectoren

Huishoudens

Door de milde winter van 2011 lag de verwarmingsbehoefte van de huishoudens 33 % lager in vergelijking met het jaar 2010. Dit zorgde voor een lager energieverbruik (-19 %) en een lagere uitstoot van broeikasgassen (-22 %) in 2011. Het totale energieverbruik van de huishoudens is tussen 2000 en 2011 gedaald van 230 PJ naar 205 PJ (-11 %) maar de schommelingen tussen de jaren kunnen verklaard worden door het (winter)klimaat. Met maatregelen zoals dak- of zoldervloerisolatie en de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties, wil Vlaanderen een aanzienlijke daling in het energieverbruik van het gebouwenpark realiseren. In 2011 had 24 % van de woningen nog geen dak- of zolderisolatie, 8 % van de woningen beschikte alleen over enkel glas en 31 % van de aardgasketels en 69 % van de mazoutketels hadden nog een slecht rendement.

Ook de daling van de emissies van PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) en dioxines in 2011 kan worden toegeschreven aan de lagere verwarmingsbehoefte door de milde winter. Van de totale huishoudelijke emissie van dioxines in Vlaanderen in 2011 is 24 % afkomstig van gebouwenverwarming en 76 % van illegale afvalverbranding in open lucht.

Gemiddeld produceerde elke inwoner in Vlaanderen iets minder dan 150 kg restafval in 2011. De resultaten per gemeente varieerden tussen 73 en 299 kg ingezameld restafval per inwoner.

Industrie

In het laatste decennium daalde de milieudruk van de industrie bij stijgende activiteiten (de bruto toegevoegde waarde van de industrie lag in 2011 10 % hoger dan in 2000). In de periode 2008-2010 schommelde de industriële activiteit als gevolg van de financieel-economische crisis, wat ook zichtbaar is in de cijfers van de milieudruk.

Het energieverbruik lag in 2011 nog altijd 4 % hoger dan in 2000. Dit is vooral te wijten aan het stijgende gebruik van energiedragers als grondstof (het zogenaamde niet-energetische energieverbruik) dat in 2011 21 % hoger lag dan in 2000. Het specifieke energieverbruik voor stook- en verwarmingsprocessen (energetisch energieverbruik) daalde in dezelfde periode met 6 %. In de periode 2000-2011 daalde de uitstoot van verschillende luchtpolluenten: $PM_{2,5}$ met 11 %, verzurende stoffen met 47 %, ozonprecursoren met 39 %, CO_2 met 10 % en broeikasgassen met 20 %. Ook de lozingen naar oppervlaktewater met zuurstofbindende stoffen en nutriënten halveerden bijna in die periode: bijvoorbeeld chemisch zuurstofverbruik (CZV) met 44 %, stikstof met 45 %. Ook de lozing van zware metalen in afvalwater daalde met percentages tussen 41 % en 78 %.

Deze evoluties kunnen toegeschreven worden aan het gebruik van minder milieubelastende brandstoffen, end-of-pipe zuiveringstechnieken, procesverbeteringen, organisatorische en structurele bedrijfsaanpassingen, inzet van warmte-krachtkoppeling (WKK's) en energiebesparingen, al dan niet als gevolg van sectorale milieubeleidsvereenkomsten en strengere emissiegrenswaarden.

Energie

Het bruto binnenlands energieverbruik van Vlaanderen (BBE) lag in 2011 1 % boven het niveau van 2000. In 2010 was er nog een opmerkelijke stijging (+9 % t.o.v. 2009) door stijgende bedrijfsactiviteiten na de financieel-economische crisis en uitzonderlijk koude wintermaanden. In 2011 daalde het energieverbruik van alle sectoren door een lagere verwarmingsbehoefte, een verbeterde energie-efficiëntie en/of een lager activiteitsniveau.

Tussen 2003 en 2009 zorgden structurele veranderingen en een verbeterde energie-efficiëntie voor een duidelijke daling van de energie-intensiteit in Vlaanderen. De financieel-economische crisis in 2008-2009 remde deze trend af, maar dankzij de zachte winter en een lagere niet-nucleaire stroomproductie werd in 2011 opnieuw aangesloten bij de algemeen dalende trend. Een vermindering van de energie-intensiteit helpt Vlaanderen ook om de doelstellingen voor hernieuwbare energie te

realiseren en de broeikasgasuitstoot terug te dringen. Vlaanderen heeft na Finland de hoogste energie-intensiteit binnen de EU-15.

In de periode 2000-2011 slaagde de energiesector erin de uitstoot van de meeste luchtpolluenten ver terug te dringen: ozonprecursoren (-66 %), verzurende stoffen (-75 %), zware metalen (-76 %) en PM_{2,5} (-89 %). De daling van de emissie van broeikasgassen is pas in 2008 ingezet (-20 % in de periode 2000-2011). In 2011 daalde de milieudruk meestal sterker dan de terugval in het activiteitsniveau van de energiesector.

Het aandeel groene stroom in de totale netto elektriciteitsproductie is toegenomen van 0,4 % in 2000 naar 8,0 % in 2011. In vergelijking met het bruto binnenlands elektriciteitsgebruik is de inlandse groene stroom goed voor een aandeel van 6,9 %. In 2010 bedroeg dit aandeel 5,3 %. Samen met de 19,7 % voor stroom opgewekt in WKK-installaties werd in 2010 op die manier net het Pact 2020-doel van 25 % milieuvriendelijk geproduceerde stroom gehaald.

Landbouw

In de periode 2000-2008 verbeterde de eco-efficiëntie van de landbouw door een dalende milieudruk bij een constante eindproductiewaarde. Nadien steeg de milieudruk voor een aantal thema's zoals broeikasgassen, fijn stof en energiegebruik, door een stijgende veestapel sinds 2008 en een hoger energiegebruik in de glastuinbouw. De verzurende emissie en de fosforlozingen in oppervlaktewater stagneerden in de periode 2008-2011. Daardoor is de milieudruk door vermessing nog steeds hoog.

Op 8 % van het landbouwareaal wordt er milieuvriendelijker geteeld dan wettelijk verplicht, inclusief het areaal biologische landbouw. Het biologische areaal omvat ook landbouwareaal in omschakeling naar biologische teelt en bereikte in 2011 zijn hoogste niveau sinds 1994, namelijk 0,7 % van het totale landbouwareaal. Het Europese gemiddelde (EU-27) bedraagt 5,3 % (cijfer 2010).

Transport

De milieuvriendelijkheid van het nieuwe Vlaamse wagenpark verbeterde in de periode 2008-2011. Onder impuls van federale premies bereikte Vlaanderen in 2011 al het doel voor de CO₂-emissie van nieuwe personenwagens van 2015. De premie versterkte echter ook de verdieselijking van het wagenpark (omdat dieselwagens gemiddeld minder CO₂ uitstoten dan benzinewagens). Dit leidde tot meer uitstoot van stikstofoxiden en fijn stof. In 2012 werden de federale premies om budgettaire redenen afgeschaft. In België was de gemiddelde CO₂-uitstoot van nieuwe bedrijfswagens in 2011 nog steeds hoger dan van nieuwe privéwagens. Bedrijfswagens rijden ook vaker op diesel.

Een hervorming van de fiscaliteit is aangewezen waarbij rekening gehouden wordt met alle uitgestoten polluenten. In maart 2012 zette Vlaanderen hierin een eerste stap met de hervorming van de belasting op inkeerstelling (BIV) waarbij rekening gehouden wordt met de uitstoot van zowel CO₂ als andere polluenten.

Handel & diensten

In de periode 2005-2011 nam het economische belang van de sector handel & diensten toe. De bruto toegevoegde waarde nam toe met 11 %. De milieudruk werd losgekoppeld van de activiteiten. In 2011 lag de NMVOS-emissie op hetzelfde niveau als in 2005, de emissie van broeikasgassen daalde met 17 %. De emissie van ozonafbrekende stoffen daalde met 71 % tussen 2005 en 2010. De daling van het energiegebruik en de emissie van broeikasgassen in 2011 is hoofdzakelijk te verklaren door de milde winter van 2011.

2 Milieuthema's

Verspreiding van VOS

Vluchtige organische stoffen (VOS) spelen een rol in de fotochemische luchtverontreiniging als voorloperstoffen (precursoren). De NMVOS-emissie in Vlaanderen daalt continu. De emissie-doelstelling voor 2015 voor stationaire bronnen van het MINA-plan 4 (2011-2015) wordt sinds 2009 gehaald. De emissie van niet-stationaire bronnen moet nog verder dalen om tijdig de doelstelling te halen.

De gemiddelde benzeenconcentratie in omgevingslucht ligt ruim onder de doelstelling voor 2010 van de Europese Richtlijn Luchtkwaliteit.

Verspreiding van POP's

De uitstoot van dioxines en polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) door verwarming van woningen op vaste brandstoffen (hout en steenkool) en de particuliere illegale afvalverbranding moet blijvende aandacht krijgen. Sensibilisatie (bv. LNE-campagne Stook Slim), productnormering voor kachels en het verbieden van sterk verontreinigende toestellen zijn hierbij belangrijke instrumenten.

De helft van de PAK-emissie wordt veroorzaakt door transport. Sinds 2000 steeg de PAK-emissie van transport met ongeveer de helft, vooral door de stijgende transportstromen en het toenemende gebruik van diesel en katalysatoren.

Veel PAK's – met benzo(a)pyreen als best gekende – zijn mutageen en carcinogeen. De streefwaarde van 1,0 ng B(a)P/m³ wordt overal bereikt in Vlaanderen.

De afgelopen jaren is de kwaliteit van de waterbodems op vlak van concentraties van polychloorbifenylen (PCB's) en organochloorpesticiden verbeterd maar 22 % van de meetplaatsen is nog altijd verontreinigd of sterk verontreinigd. Voor PAK's is de vervuiling van de waterbodems niet verbeterd en 42 % van de meetplaatsen is verontreinigd of sterk verontreinigd.

Verspreiding van zware metalen

De emissies van zware metalen naar de lucht zijn sinds 2000 gedaald. De evoluties in 2010 en 2011 zijn echter niet eenduidig. Over de periode 2003-2011 evolueerden de concentraties aan zware metalen in de lucht op de meeste meetposten gunstig. De Europese grenswaarde voor lood en de Vlaamse grenswaarde voor cadmium werden in 2011 overal in Vlaanderen gerespecteerd. De Europese streefwaarden voor arseen, cadmium en nikkel gelden vanaf 31 december 2012. Op enkele specifieke locaties worden deze streefwaarden nog niet gehaald. In Hoboken bijvoorbeeld worden ongeveer 3 000 inwoners blootgesteld aan arseenconcentraties boven de streefwaarde.

De aanwezigheid van zware metalen in het oppervlaktewater en in de waterbodem vertoont over het algemeen een gunstige evolutie. Toch zijn er nog heel wat normoverschrijdingen. In oppervlaktewater gaat het vooral over arseen (19 %) en zink (15 %), in waterbodems over koper (41 %) en zink (40 %).

Verspreiding van pesticiden

De indicator 'druk op het waterleven door gewasbescherming' weegt de jaarlijks verkochte hoeveelheid werkzame stof per gewasbeschermingsmiddel naar toxiciteit voor waterorganismen en verblijftijd in het milieu. In 2010 lag de indicatorwaarde ruim 60 % lager dan in 1990. Daarmee werd de doelstelling van het MINA-plan 3+ (2008-2010) gehaald.

Ook wat de aanwezigheid van pesticiden in oppervlaktewater en waterbodem betreft, kunnen heel wat gunstige evoluties worden genoteerd. Het gaat bijvoorbeeld over diuron, dichloorvos, endosulfan, hexachloorcyclohexaan en atrazine, niet toevallig stoffen waarvoor gebruiksbepalingen of verbodsbepalingen werden ingevoerd. Enkele pesticiden komen echter nog frequent in te hoge concentraties voor.

Verspreiding van zwevend stof

De jaargemiddelde PM_{10} -concentratie geeft een beeld van de langdurige blootstelling aan fijn stof in omgevingslucht. De sterke daling uit de jaren 90 zette zich de laatste jaren niet verder. In de periode 2009-2011 stagneerde de jaargemiddelde PM_{10} -concentratie op $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ van de Europese Richtlijn Luchtqualiteit wordt sinds 2008 overal gehaald. De jaargemiddelde $PM_{2,5}$ -concentratie schommelde in de periode 2009-2011 rond $19 \mu\text{g}/\text{m}^3$, waardoor de plandoelstelling van het MINA-plan 4 (2011-2015) werd gerespecteerd. De gezondheidsrichtwaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie van $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ $PM_{2,5}$ ligt echter nog een stuk lager dan alle huidige meetwaarden.

Het blijft problematisch om de doelstelling voor de daggemiddelde PM_{10} -concentratie te halen. Het aantal dagen met een te hoge daggemiddelde PM_{10} -concentratie was tweemaal zo hoog in 2011 als in 2010 en klom daarmee opnieuw boven de grenswaarde die geldt vanaf 2005.

De chemische samenstelling van fijn stof heeft een belangrijke invloed op de gezondheidseffecten. In 2012 werd voor het eerst een emissie-inventaris elementair koolstof (EC) opgesteld. Sinds 1995 halveerde de EC-emissie, toe te schrijven aan de daling van de transportemissies.

Hinder

De resultaten van het Schriftelijk Leefomgevingsonderzoek (SLO) van 2008 toonden aan dat geluid, geur en licht belangrijke bronnen van hinder blijven voor de bevolking. Lawaai was de belangrijkste bron met 10,3 % ernstig tot extreem gehinderden in 2008. Voor lawaai en geurhinder kon een daling in vergelijking met 2001 en 2004 opgetekend worden, voor lichthinder niet.

Bij de berekening van de potentiële hinder worden subjectieve factoren zoals tijdgeest en persaandacht buiten beschouwing gelaten. Ongeveer 15 % van de bevolking blijkt potentieel gehinderd door wegverkeer. De potentiële hinder door wegverkeer vertoonde in de periode 2003-2010 een licht stijgende trend.

Vermesting

Mestverwerking helpt de landbouwsector om het mestoverschot te beperken binnen de wettelijke grenzen. In 2011 werd 19 % van de stikstof uit dierlijke mest via mestverwerking en mestexport buiten de Vlaamse landbouwbodem gehouden. De stikstofemissie naar de lucht en de stikstof- en fosforbelasting van het oppervlaktewater blijven wel nog te hoog. Op 28 % van de meetpunten in oppervlaktewater in landbouwgebied is de nitraatconcentratie te hoog. De gemiddelde fosforconcentratie in landbouwgebied bedraagt $0,4 \text{ mg P/l}$, terwijl de norm voor kleine beken $0,1 \text{ mg P/l}$ is. De bijdrage van de landbouw is essentieel voor het bereiken van de doelstellingen voor oppervlaktewater, grondwater en natuur.

Verzuring

De emissiedoelstellingen voor 2015 uit het MINA-plan 4 (2011-2015) werden voor ammoniak al gehaald in 2005, voor zwaveldioxide in 2010. Voor de emissie van stikstofoxiden (NO_x) zijn nog aanzienlijke inspanningen nodig tegen 2015. Ongeveer de helft van de NO_x -emissie is afkomstig van transport (dieselwagens stoten meer NO_x uit dan benzinewagens). De verdere daling van de NO_x -emissie moet er ook voor zorgen dat Vlaanderen de Europese normen voor NO_2 -concentraties in de lucht haalt. In 2012 verleende de Europese Commissie uitstel tot 2015 voor het bereiken van de NO_2 -jaargrenswaarde in twee Antwerpse zones.

Ondanks een daling van de verzurende emissie is de verzurende depositie op verschillende plaatsen in Vlaanderen nog te hoog om de natuur te beschermen. De kritische last voor verzuring wordt op 32 % van de totale oppervlakte natuur overschreden. Inspanningen blijven nodig om de plandoelstelling van 20 % van het MINA-plan 4 (2011-2015) te halen.

Fotochemische luchtverontreiniging

2011 was een gunstig ozonjaar, zowel wat betreft het aantal overschrijdingsdagen als de overlast voor gezondheid en vegetatie. De Europese streefwaarde voor 2010 (maximum 25 dagen per kalenderjaar waarop de hoogste 8-uursgemiddelde ozonconcentratie van die dag $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ overschrijdt,

uitgemiddeld over 2010, 2011 en 2012) is waarschijnlijk haalbaar, aangezien de zomer van 2012 opnieuw meteorologisch gunstig was. De Europese langetermijndoelstelling voor de bescherming van de volksgezondheid zal enkel gehaald worden als de emissie van de ozonprecursoren verder afneemt, niet enkel in Vlaanderen, maar ook in Europa en zelfs wereldwijd. Vooral de hoge NO_x-emissie blijft een knelpunt.

Aantasting van de ozonlaag

Het MINA-plan 3+ (2008-2010) beoogde de emissie van ozonafbrekende stoffen tegen 2010 terug te dringen met minstens 74,5 % ten opzichte van de emissie in 1999. De emissie lag in 2009 en 2010 respectievelijk al 28 % en 35 % onder deze doelstelling. De waarnemingen van satellieten wijzen in de richting van een herstel van de dikte van de ozonlaag, maar het is nog te vroeg om dit te bestempelen als een definitief herstel.

Klimaatverandering

Met een duidelijke daling ten opzichte van 2010 knoopt de broeikasgasuitstoot in 2011 terug aan bij de dalende trend die sinds 2005 is ingezet. De CO₂-emissie – voor 83 % een gevolg van de inzet van fossiele brandstoffen – daalde in 2011 voor het eerst onder het niveau van 1990. Dit kan in belangrijke mate worden toegeschreven aan de uitzonderlijk milde wintermaanden waardoor de verwarmingsbehoefte een derde lager lag dan in 2010. Daarnaast spelen de effecten van de aanslepende crisis een rol, net zoals de inzet van energiebesparende maatregelen en de overstap naar meer hernieuwbare energiebronnen.

De Europese emissiehandel (ETS) reguleert intussen 42 % van de Vlaamse broeikasgasuitstoot. Het overgrote deel van de ETS-installaties is terug te vinden in de sectoren industrie en energie. Net als in de meeste andere EU-lidstaten kregen de industriële installaties, met uitzondering van de stroomproducenten, meer gratis emissierechten toebedeeld dan ze effectief nodig hadden. Dit had een belangrijk negatief effect op de prijs van de emissierechten. Het overschot bedroeg gemiddeld 1,8 % in de periode 2005-2011.

In België is het inmiddels gemiddeld 2,3 °C warmer dan in de pre-industriële periode. De temperatuurstijging is significant in de vier seizoenen maar het sterkst in de lente. Met een jaargemiddelde temperatuur van 11,6 °C is 2011 het absolute recordjaar sinds de start van de metingen in 1833. Sinds de jaren 90 worden we gemiddeld met een hittegolf per jaar geconfronteerd. Hittegolven kunnen leiden tot heel wat oversterfte. België kent een langzame maar significante stijging van de jaargemiddelde neerslag, zichtbaar in de wintermaanden. In 2011 toonden wetenschappers voor het eerst aan dat menselijke activiteiten een bijdrage leveren aan de waargenomen intensifiëring van extreme neerslagperiodes in het noordelijk halfrond. De laatste decennia vertoont ook de meetreeks van het aantal dagen met zware neerslag (minstens 20 mm/dag) in Ukkel een duidelijk stijgende trend: over zes decennia is het gemiddelde aantal toegenomen van drie naar zes per jaar. De kust laat een duidelijke, significante stijging van het jaargemiddelde zeeniveau optekenen.

Kwaliteit oppervlaktewater

De huishoudelijke vuilvrachten die de Vlaamse oppervlaktewateren te verwerken krijgen, zijn in de periode 2000-2011 verder gestaag afgenomen door de systematische uitbreiding en verbetering van de openbare waterzuivering. Ook de belasting van het oppervlaktewater door bedrijven is aanzienlijk gedaald maar de laatste jaren is geen verdere vermindering gerealiseerd. De stikstof- en fosforverliezen van de landbouw liggen anno 2011 lager dan in het begin van de jaren 2000 maar de daling is minder uitgesproken dan bij de huishoudens en de bedrijven.

De fysisch-chemische kwaliteit van het oppervlaktewater is voor een aantal stoffen verbeterd sinds 2000, net zoals de waterbodemkwaliteit. In beide compartimenten worden echter nog heel wat normoverschrijdingen vastgesteld. Ook de biologische kwaliteit van het oppervlaktewater is verbeterd maar de beoogde goede toestand is nog veraf.

Forse inspanningen zijn nog nodig om de einddoelstelling te halen. De verdere uitbouw en verbetering van de openbare waterzuivering en de aanpak van de nutriëntverliezen in de landbouw zijn noodzakelijk. Daarnaast moeten waterlopen een meer natuurlijke inrichting krijgen, bijvoorbeeld door hermeandering en natuurvriendelijke oeverinrichting.

Waterkwantiteit

Het totaal waterverbruik (excl. koelwater) vertoonde in de periode 2000-2006 weinig of geen evolutie. In de periode 2006-2009 was er een duidelijke daling, die zich echter niet doorzette in 2010. In de periode 2000-2010 daalde zowel het leiding- als het grondwaterverbruik. Zo is het huishoudelijk leidingwaterverbruik gedaald van 110 naar 99 liter per persoon per dag. Overheidsmaatregelen zoals vergunningen, heffingen en sensibilisatie lijken dus effect te hebben. Bovendien is de prijs van het leidingwater gestegen.

Dalende grondwaterstanden kunnen problematisch zijn voor bedrijven, drinkwatermaatschappijen, landbouw en natuur. Bijna 37 % van de geanalyseerde grondwaterstanden vertoont over de periode 2000-2011 geen statistisch significante trend, bijna 44 % vertoont een daling en bijna 20 % is gestegen. Klimatologische omstandigheden spelen vaak een rol in ondiepere lagen maar op heel wat plaatsen wordt nog te veel grondwater uit diepere lagen opgepompt. Omdat de trends vaak sterk verschillen naargelang de laag en het gebied, moet een gedifferentieerd grondwaterheffingen- en vergunningenbeleid een aanpak op maat bieden.

Sinds 1970 is het aantal geregistreerde overstromingen per decennium duidelijk toegenomen, zowel in België, in (West-)Europa als in de wereld. Ook de economische schade van overstromingen is de voorbije decennia gestegen. Die stijging wordt veroorzaakt door de toename van de bevolking en de welvaart, maar mogelijk ook door een verbeterde dataverzameling. Er is nog geen definitief bewijs dat klimaatverandering aan de basis zou liggen van een trend in de overstromingen op continentale schaal.

Bodemkwaliteit

Vlaanderen is voor 12,9 % (175 967 ha) afgedicht. Met 7,4 % behoort België tot de landen met de hoogste bodemafdichting binnen Europa (38 landen). Vlaams beleid voor de aanpak van de toenemende bodemafdichting is nog in de studiefase.

11 % van de grootste erosieknelpunten in Vlaanderen werd intussen aangepakt. Het areaal erosiegevoelige gewassen steeg met 3 % in de periode 2007-2011. Het erosiebeleid is in ontwikkeling met in 2011 nog nieuwe maatregelen, meestal gebaseerd op vrijwilligheid.

De bodem is op een aantal plaatsen in Vlaanderen verontreinigd met milieugevaarlijke stoffen als gevolg van allerlei menselijke activiteiten. De kostprijs van de bodemsaneringsprojecten (met afgeleverd conformiteitsattest) in 2011 wordt geraamd op 134 miljoen euro. Voor de periode 1997-2011 bedraagt het geraamde bedrag ruim 1,4 miljard euro.

Afval

In 2011 werd 524 kg huishoudelijk afval per inwoner ingezameld, 6 % minder dan in 2000. Hiermee hoort Vlaanderen nog steeds bij de koplopers in Europa. De hoeveelheid primair bedrijfsafval (excl. bouw- en sloopafval, slib en verontreinigde grond) was in 2010 zelfs een vijfde lager dan in 2004.

Het aandeel niet-selectief ingezameld afval is laag: restafval maakt 29 % uit van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval, niet-selectief ingezameld bedrijfsafval is goed voor 11 % van de hoeveelheid primair bedrijfsafval (excl. bouw- en sloopafval, slib en verontreinigde grond). De hoeveelheid huishoudelijk restafval stagneert echter sinds 2009. De daling van het niet-selectief ingezameld bedrijfsafval tussen 2005 en 2008 zette niet door in 2009 en 2010.

3 Gevolgen voor mens, natuur en economie

Milieu, mens & gezondheid

Het aantal DALY's geeft het aantal gezonde levensjaren weer die een populatie verliest door sterfte of ziekte rekening houdend met de ernst en de duur van de ziekte. In Vlaanderen bedraagt de ziektelast door een set van milieupolluenten (o.a. fijn stof, geluid, dioxines en zware metalen) ongeveer 8 % van de totale ziektelast. Per inwoner bedraagt dit jaarlijks vijf verloren gezonde levensdagen of iets meer dan een verloren gezond levensjaar bij levenslange blootstelling aan de huidige niveaus. Bij gevoelige personen, zoals astmapatiënten, zal de impact groter zijn.

Zowel op internationaal niveau (WHO, Europese Unie) als op regionaal niveau (Vlaanderen) tracht het beleid de blootstelling aan polluenten te verminderen. Zo is er een duidelijke daling van een aantal POP's in moedermelk en van lood in pasgeborenen en jongeren.

Milieu & natuur

Na jaren van een duidelijke toename van het aantal overwinterende watervogels in Vlaanderen wordt de laatste jaren bij heel wat soorten een afvlakking of een terugloop van de aantallen vastgesteld. Dit is mogelijk een gevolg van een verbeterde ecologische kwaliteit van de waterlopen, waardoor ze minder voedselrijk zijn en het voedselaanbod daalt.

In Vlaanderen worden steeds meer aanwijzingen voor de actuele impact van klimaatverandering op de natuur vastgesteld. Sommige libellen vliegen vroeger op het seizoen en hun vliegperiode duurt ook langer. Bij een aantal bomen, waaronder de berk, en diverse grassoorten komt de stuifmeelproductie ook vroeger op gang.

De oppervlakte 'effectief natuurbeheer' bedroeg bij de start van het MINA-plan 4 (2011-2015) 63 329 ha of 90 % van de plandoelstelling.

Milieu & economie

Na een lichte terugval van de leefmilieumiddelen in 2009 en 2010 ten gevolge van de besparingen binnen de Vlaamse overheid, trokken de uitgaven in 2011 en 2012 terug aan. Meer dan de helft van de overheidsuitgaven voor leefmilieu ging naar 'water en waterbodems'.

In België steeg het aandeel duurzame beleggingsproducten ten opzichte van het totaal belegd vermogen van 9,0 % in 2010 naar 9,6 % in 2011. Het opgebouwd vermogen in duurzaam sparen steeg met 118 % maar bleef met een marktaandeel van 1,27 % wel nog een marginaal gebeuren.

De Index voor Duurzame Economische Welvaart' (ISEW), een nieuwe welvaartsindicator voor Vlaanderen, werd ontwikkeld als antwoord op de tekortkomingen van het bruto binnenlands product (BBP). Het verschil tussen het BBP en de ISEW nam in de bestudeerde periode toe. Terwijl het BBP tussen 1990 en 2009 steeg met 33,8 %, daalde de ISEW met 16,3 %.